

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
КЛІНІЧНА ЛІНГВІСТИКА

підготовки	бакалавра
спеціальності	035 Філологія
освітньо-професійної програми	Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика
Форма навчання	Денна, заочна
Курс	II
Семестр	III

Силабус навчальної дисципліни «КЛІНІЧНА ЛІНГВІСТИКА» підготовки бакалавр, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика.

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Котис О.Г.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри: Біскуб І.П.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика. Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 24 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Консультації 6 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота 40 год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

Таблиця 2 (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика. Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 4 год. Консультації 12 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота 66 год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по- батькові	Котис Олена Георгіївна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	-
Посада	доцент кафедри прикладної лінгвістики
Контактна інформація	м.т. +38 (099)0754448;
	olena.kotys@vnu.edu.ua,
Дні занять	Електронний розклад: http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну скриньку, зазначену в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Силабус навчальної дисципліни «Клінічна лінгвістика» призначений для студентів 2 року денної та заочної форм навчання різних освітніх програм, освітнього рівня «бакалавр».

Цей курс комплексно ознайомлює студентів із особливостями мовленнєвої діяльності людини від норми до патології. Починаючи вивчення від будови мозку людини та основних етапів розвитку мовлення дитини, переходимо до причин та типів розладів мовлення, пов'язаних з органічними ураженнями та дефектами мовлення, які є наслідком недорозвинутих психічних функцій, зокрема різними типами афазій, порушеннями письмового мовлення (дислексією та дисграфією), дефектами мовлення (алалією, дисфонією, затинанням), а також мовленнєвими порушеннями при розумовій відсталості (олігофренії) тощо.

Об'єктом курсу є вивчення зв'язку між роботою мозку та мовленням людини, а **предметом** – вікові особливості, норми та патології мовлення.

2. Пререквізити. Вивчення курсу «Клінічна лінгвістика» передбачає використання контенту таких дотичних дисциплін: англійська мова (а саме, фонетики (знання та розуміння акустичних і фізіологічних (артикуляційних) властивостей англійської мови), граматики (знання особливостей функціонування мовних одиниць різних рівнів)), володіння англійською мовою на рівні B2.

До **постреквізитів** (дисциплін, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення синтезу та розпізнавання мовлення) належать «Психолінгвістика» та «Нейролінгвістика».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна лінгвістика» є формулювання загальної концепції

психолінгвістичного напрямку у прикладній лінгвістиці через вивчення зв'язку роботи мозку та продукування мовлення, вивчення розвитку мовлення дитини та детальний аналіз психічного розвитку осіб з вадами мовлення різного віку. **Основними завданнями** курсу є:

- вивчення понятійного апарату дисципліни «Клінічна лінгвістика»;
- вивчення структури та функцій мозку людини;
- детальний розгляд етапів мовленнєвого розвитку дитини;
- вивчення закономірностей та особливостей психічного розвитку осіб з порушеннями мовлення різного ступеня тяжкості й різної етіології;
- дослідження специфіки особистісного і соціального розвитку дітей з мовленнєвою патологією;
- вивчення впливу мовленнєвих розладів на психічний розвиток людини;
- поглиблене дослідження механізмів порушень психічного розвитку в дітей з порушеннями мовленнєвої діяльності;
- визначення перспектив розвитку дітей з порушеннями мовлення й ефективних засобів їх навчання і виховання;
- аналіз досягнень у теорії та практиці вітчизняної та зарубіжної патопсихолінгвістики.

4. Результати навчання (компетентності). Опанувавши курс «Клінічна лінгвістика», студенти зрозуміють особливості будови мозку людини та кореляцію між його функціонуванням та мовленням; ознайомляться з віковими етапами розвитку мовлення: від народження до старості, з можливими змінами. Знатимуть, до яких спеціалістів можна звернутися, аби подолати проблеми з мовленням та які методи застосувати, аби самостійно впоратися з такими проблемами.

1. Отож, по завершенню вивчення курсу студенти здобудуть таку **інтегральну компетентність**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Також студенти оволодіють такими **загальними (ЗК) та фаховими компетентностями (ФК)**:

- 1) здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (**ЗК 2**);
- 2) здатність бути критичним і самокритичним (**ЗК 4**);
- 3) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (**ЗК 5**);
- 4) здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (**ЗК 6**);
- 5) уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (**ЗК 7**);
- 6) здатність працювати в команді та автономно (**ЗК 8**);

- 7) здатність спілкуватися іноземною мовою (**ЗК 9**);
- 8) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (**ЗК 10**);
- 9) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (**ЗК 11**);
- 10) навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (**ЗК 12**);
- 11) здатність проведення досліджень на належному рівні (**ЗК 13**).

3. Фаховими компетентностями:

- 1) здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні (**ФК 2**);
- 2) здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов (**ФК 3**);
- 3) здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя (**ФК 6**);
- 4) здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації) (**ФК 7**);
- 5) здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (**ФК 8**);
- 6) здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів та жанрів (**ФК 10**);
- 7) здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення (**ФК 11**);
- 8) здатність до організації ділової комунікації (**ФК 12**).

Програмними результатами навчання (ПРН) є такі:

- 1) вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації (**ПРН 1**);
- 2) ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (**ПРН 2**);
- 3) організовувати процес свого навчання й самоосвіти (**ПРН 3**);
- 4) розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства (**ПРН 4**);
- 5) використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності (**ПРН 6**);
- 6) розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів (**ПРН 7**);
- 7) знати й розуміти систему мови, історію мови, що вивчається, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності (**ПРН 8**);

- 8) знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності (ПРН 10);
- 9) знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (ПРН 11);
- 10) аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (ПРН 12);
- 11) використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя (ПРН 14);
- 12) здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів (ПРН 15).

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 3 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Child Language Acquisition							
Тема 1. Clinical Linguistics and Speech-Language Pathology. Introduction. Basic terms	12	4	2		5	1	ДС + РМГ / 4
Тема 2. Investigating children's language. Theories of language acquisition.	9	2	2		5		ДС + РМГ / 4
Тема 3. The first year (sound production, speech perception, speech interaction).	10	2	2		5	1	ДС + РМГ / 4
Тема 4. Phonological, grammatical, semantic and pragmatic development.	9	2	2		5		ДС + РМГ / 4
Тема 5. Language development in school.	5	2	2			1	ДС + РМГ / 4
Разом за модулем 1	45	12	10		20	3	20
Змістовий модуль 2. Language, Brain and Disability							
Тема 6. Language and the brain. Localization.	12	4	2		5	1	ДС + РМГ / 4
Тема 7. Language disability. Deafness.	9	2	2		5		ДС + РМГ / 4
Тема 8. Aphasia and its types.	9	2	2		5	1	ДС + РМГ / 4
Тема 9. Dyslexia and dysgraphia.	4	2	2				ДС + РМГ / 4

Тема 10. Voice and fluency disorders. Language delay.	10	2	2		5	1	ДС + РМГ / 4
Разом за модулем 2	45	12	10		20	3	20
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 30
Модульна контрольна робота 2							Т / 30
Усього	90	24	20		40	6	100

*ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, Т – тести, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота

Таблиця 3а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Child Language Acquisition							
Тема 1. Clinical Linguistics and Speech-Language Pathology. Introduction. Basic terms	12	1			10	1	ДС + РМГ / 4
Тема 2. Investigating children's language. Theories of language acquisition.	8		1		5	2	ДС + РМГ / 4
Тема 3. The first year (sound production, speech perception, speech interaction).	7	1			5	1	ДС + РМГ / 4
Тема 4. Phonological, grammatical, semantic and pragmatic development.	13	1	1		10	1	ДС + РМГ / 4
Тема 5. Language development in school.	4	1			3	1	ДС + РМГ / 4
Разом за модулем 1	45	4	2		33	6	20
Змістовий модуль 2. Language, Brain and Disability							
Тема 6. Language and the brain. Localization.	12	1			10	1	ДС + РМГ / 4
Тема 7. Language disability. Deafness.	8		1		5	2	ДС + РМГ / 4
Тема 8. Aphasia and its types.	7	1			5	1	ДС + РМГ / 4
Тема 9. Dyslexia and dysgraphia.	6	1	1		3	1	ДС + РМГ / 4
Тема 10. Voice and fluency disorders. Language delay.	12	1			10	1	ДС + РМГ / 4
Разом за модулем 2	45	4	2		33	6	20
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 30
Модульна контрольна робота 2							Т / 30

Усього	90	8	4		66	12	100
---------------	-----------	----------	----------	--	-----------	-----------	------------

*ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, Т – тести, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 5

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
1. Child language acquisition.	6	10	Theories of language acquisition.
2. Child language acquisition.	6	10	Challenges of the first year.
3. Language and the brain. Localization.	6	10	Neurolinguistic processing. The homunculi. Language areas
4. Voice and fluency disorders.	6	10	Slips of the tongue or brain? William Archibald Spooner – the producer of ‘spoonerisms’. Tongue slips classification.
5. Voice and fluency disorders.	6	10	A critical period for language. The tragic case of Genie that bears the critical period hypothesis.
6. Voice and fluency disorders.	6	10	Technological advances. Hearing aids. Auditory implants.
7. Aphasia	4	6	The effects of aphasia (accounts of famous people: Samuel Johnson, Walter Scott and others)
Разом:	40	66	

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студентів. При вивченні навчальної дисципліни «Клінічна лінгвістика» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до практичних занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану практичних занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій).

Для оцінювання знань студента використовують поточний та підсумковий контроль. Поточним контролем передбачені відповіді на практичних заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, роботу в малих групах, наявність конспекту та виконання науково-

дослідних пошукових (самостійних) завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за два змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями. Доскладання тем, під час вивчення яких студент був відсутній на заняттях, повинно відбутися до написання відповідної модульної контрольної роботи (тесту).

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез. У разі відсутності студента на занятті з поважної причини студент має право написати тест, контрольну роботу чи есе в позаурочний час, а також підготувати презентацію за темою, що вивчалася на занятті.

Студентам можуть бути зараховані **результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті** (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#). Згідно встановленого порядку можуть бути визнані результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), або окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені силабусом.

Політика щодо академічної доброчесності. Учасники освітнього процесу повинні керуватися правилами, визначеними законом, дотримуватися вимог щодо проходження виробничої перекладацької практики, професійної етики та академічної доброчесності. Студенти-практиканти повинні дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу, толерантно ставитися до професорсько-викладацького складу та інших здобувачів освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Студент допускається до складання заліку з перекладацької практики за умови виконання індивідуального плану практики в повному обсязі. Після закінчення виробничої перекладацької практики керівник практики від університету ретельно перевіряє звіт про практику, аналізує якість виконання завдань й оформлення звітної документації та дає загальну оцінку проведеної роботи в рецензії і вирішує питання про допуск студента до захисту звіту перед комісією. Остаточні підсумки підводяться на публічному захисті практики, який проводить комісія, склад якої затверджений засіданням кафедри прикладної лінгвістики.

У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання заліку в терміни, визначені розкладом залікової сесії, за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і може проводитись лише один раз згідно із розкладом проведення лекційних занять. Відсутність студента на модульному тесті оцінюється у “0” балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою прикладної лінгвістики. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу в межах змістового модуля, становить 30. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши написання інформаційно-аналітичного реферату.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
90 – 100	Відмінно Дуже добре	
82 – 89		

75 – 81	Добре Задовільно Достатньо	Зараховано
67 –74		
60 – 66		
1 – 59	Незадовільно	Не зараховано

VII. Рекомендована література

Основні джерела:

1. Андрусишина Л. До питання про диференційну діагностику в логопсихології. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. Київ, 2013. № 4. С. 23–27.
2. Каземір Т. Труднощі у школі у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. *Будьмо здорові*. 2008. № 1. С. 22–23.
3. Психологія мовлення і психолінгвістика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л.О., Калмиков Г.В. та ін. Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут. В-во «Фенікс», 2008. 245 с.
4. Колишкін О. В. Психолого-педагогічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями. *Корекційна освіта. Вступ до спеціальності : навч. посіб. для студентів ВНЗ*. М-во освіти і науки молоді та спорту України. Суми, 2013. С. 175–183.
5. Мартиненко І. В. Системні порушення мовлення в ракурсі медико-психолого-педагогічних досліджень. *Логопедія*. 2017. № 10. С. 41–47.
6. Січкачук Н. Д. Сучасні методи вивчення дітей раннього віку з порушеннями мовленнєвого розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 19, Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ, 2016. Вип. 31. С. 86–92.
7. Соботович Є.Ф. Структура мовленнєвої діяльності і механізми її формування. К. : ІЗМН. 1997. 194 с.
8. Тищенко В. В. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку: сучасний стан, протиріччя та шляхи їх усунення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ: 2016. Вип. 32(2). С. 165–169.
9. Asp E., De Villiers J. Clinical Linguistics. Part III. *The Cambridge Handbook of Systemic Functional Linguistics*. 2019. Pp. 587 – 619.
10. Crystal D. Clinical Linguistics. *Disorders of human communication*. Series volume 3. Edition 1. Springer Verlag Wien. 1981. 229 p.
11. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge : Cambridge University. 2012. 693 p.
12. Crystal D. Clinical Linguistics: Conversational Reflections. *Clinical Linguistics & Phonetics*. 2013. Pp. 236–243.
13. Cummings L. Clinical Linguistics. Edinburgh: Edinburgh University Press. 2008. 528 p.
14. Perkins, M. Clinical Linguistics: Its Past, Present and Future. *Clinical Linguistics & Phonetics*. 2011. Pp. 922–927.

15. The Handbook of Language and Speech Disorders. Second Edition. Edited by Jack S. Damico, Nicole Muller, and Martin J. Ball. John Wiley and Sons Ltd. 2021. 676 p.

Додаткова література:

16. Crystal, D. Clinical Linguistics and Phonetics' First 15 Years: An Introductory Comment. *Clinical Linguistics & Phonetics*. 2002. Pp. 487–489.
17. Garcia, A. M., Ibáñez, A. Processes and Verbs of Doing, in the Brain: Theoretical Implications for Systemic Functional Linguistics. *Functions of Language*. 2016. Pp. 305–335.
18. Iverach, L., Rapee, R. Social Anxiety Disorder and Stuttering: Current Status and Future Directions. *Journal of Fluency Disorders*. 2014. Pp. 69–82.
19. International Book of Language Acquisition / Edited by Jessica S. Horst and Janne von Koss Torkildsen. 2019. 568 p.
20. Korrel H., Mueller K. L., Silk T., Anderson V., Sciberras E. Research Review: Language Problems in Children with Attention-Deficit Hyperactivity Disorder: A Systematic Meta-analytic Review. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2017. Pp. 640–54.
21. Lee A., van Dulm O., Robb M., Ormond T. Communication Restriction in Adults Who Stutter. *Clinical Linguistics & Phonetics*. 2015. Pp.536–556.
22. Linnik A., Bastiaanse R., Höhle B. Discourse Production in Aphasia: A Current Review of Theoretical and Methodological Challenges. *Aphasiology*. 2016. Pp. 765–800.
23. Reilly S., Tomblin B., Law J., McKean C., Mensah F. K., Morgan A., Goldfeld S., Nicolson J. M., Wake M. Specific Language Impairment: A Convenient Label for Whom? *International Journal of Language & Communication Disorders*. 2014. Pp. 416–451.
24. Togher, L. 2001. Discourse Sampling in the 21st Century. *Journal of Communication Disorders*. Pp. 131–150.